

December
2025

Stor uddannelsesreform

Vi dykker ned i, hvad ændringerne betyder og møder de unge på uddannelserne

Støttemuligheder på ungdomssuddannelsen

Hvad er SPS? og hvad med transport?

"Jeg føler virkelig, at jeg er vokset meget de seneste år og har fået nogle vigtige færdigheder gennem min uddannelse"

Tema: Ungdomssuddannelse

Autismebladet

Livet på den anden side af grundskolen

I Autismeforeningen taler vi ofte om grundskolen – og ikke mindst hvad der skal til for, at autistiske børn kan trives i den. Det skyldes, at kimen til et godt uddannelsesforløb bliver lagt allerede i de første år af skolelivet. Hvis de år i stedet præges af mistrivsel og ufrivilligt skolefravær, er sandsynligheden for, at den unge kommer godt videre fra grundskolen væsentlig mindre.

Men det er også vigtigt at kigge på ungdomsuddannelserne, og i hvor høj grad de formår at rumme autistiske unge. For det er afgørende, at de unge får en oplevelse af at lykkes på ungdomsuddannelserne. Både fagligt og socialt.

Hvad det kræver, og hvordan det lykkes at inkludere autistiske unge på vores ungdomsuddannelser lige nu, kan du blandt andet læse mere om i dette blad. Vi sætter naturligvis også fokus på uddannelsesreformen, der blev præsenteret i foråret – en reform der af flere årsager skaber bekymring hos os.

Vi har også talt med en ungdomsuddannelsesvejleder med mange års erfaring på autismeområdet, som giver et indblik i, hvad det er, autistiske unge oplever som særligt svært, når de skal videre fra grundskolen, og hvilken rolle UU-vejlederen spiller i forhold til at bygge bro mellem grundskolen og ungdomsuddannelsen.

I dette blad kan du altså glæde dig til at dykke ned i en række interessante artikler med fokus på ungdomsuddannelse, som jeg håber, du vil finde oplysende og inspirerende. Uanset om du selv skal til at beslutte, hvad du skal efter grundskolen, om du er i familie med et ungt menneske i den situation, eller om du er fagperson med interesse for emnet.

Rigtig god læselyst.

Formand i Autismeforeningen

Medlemsfordel

Som medlem af Autismeforeningen får du 10% rabat på Spektrumshop.dk, og hver gang du shopper, donerer Spektrumshop 5 % af prisen til Autismeforeningen. Medlemmer kan finde rabatkoden i den trykte udgave af Autismebladet.

Rabatkode: Koden kan ses i det trykte blad der er sendt ud til medlemmerne

Indhold

2 Leder

Livet på den anden side af grundskolen

4 "Man er nødt til at tage inklusionsopgaven meget mere alvorligt"

7 Det betyder reformen for ungdomsuddannelserne

8 Det skal du vide om støttemuligheder på ungdomsuddannelsen

10 STU: En naturlig uddannelsesvej for mange autister

12 Freja læser HF inklusion på KVUC

16 Servicehunden hjælp på studiet

18 Der skal være plads til forskellige veje, der fører mod voksenlivet

20 Socialrådgiveren

22 Vejen videre fra Grundskolen til ungdomsuddannelsen

25 Sam Martin: Hjælpemidler der gør skolearbejdet lettere for ham

26 Find din kreds

© Fotograf Steen Brøgaard

Hendes Kongelige Højhed
Prinsesse Marie, protektor
for Autismeforeningen

Medlemsblad nr. 2 – 2025

Udgivet af

Autismeforeningen
Taastrup Hovedgade 101, 2. sal
2630 Taastrup

Telefon 70 25 30 65

Åben mandag – torsdag kl. 10-12 og 13-14

kontor@autismeforening.dk

CVR 84414913

www.Autismeforeningen.dk

Ansvarshavende redaktør

Karina Bundgaard

Redaktion

Julie Stougaard Jørgensen

Layout og grafik

Sarah Kirkegaard

Annoncer

Maria Frostholt Wallbridge

Kursus@autismeforening.dk

Tryk

Heidemann grafisk ApS

Oplag 12.000 stk

ISBN 2245-3423

"Man er nødt til at tage inklusionsopgaven meget mere alvorligt"

Af Julie Stougaard Jørgensen

Dorthe Hölck, som er autismekonsulent og ejer af rådgivningsvirksomheden Go Between, mener, der er behov for, at autistiske unge bliver støttet meget mere i at blive inkluderet på ungdomsuddannelserne, hvis inklusionen skal lykkes.

I mere end ti år har emnet inklusion fyldt den politiske dagsorden, men endnu er det ikke lykkedes at få succes med konceptet. Det gør sig blandt andet gældende på ungdomsuddannelses-området, hvor det er svært for mange autistiske unge at trives. Men hvad er forklaringen, og hvad kan man gøre for at få inklusionen af autistiske unge til at lykkes i højere grad? Det har autismekonsulent Dorthe Hölck, der er ejer af rådgivningsvirksomheden Go Between, nogle bud på.

"En af de største udfordringer er, at man ikke tager fænomenet inklusion alvorligt. Det virker som om, man målretter mod integration, hvilket jo er noget helt andet. Det viser sig bl.a. ved, at ansvaret i at blive inkluderet primært bliver placeret hos personen med autisme. Skal inklusionen lykkes, skal vi have fokus rettet mod, at det i langt højere grad er konteksterne og personerne, der danner disse, som skal

justere i deres mindset. Vi skal i langt højere grad have fokus på os, der ikke behøver inklusion – hvordan kan vi støtte i at inkludere dem, der har behovet?," spørger Dorthe Hölck.

Hun ser eksempler på udfordringer med inklusionen i både landets ASF-klasser (autismeklasser, red.) og i de almene gymnasieklasser, hvor der kan være unge med en diagnose.

To parallelle spor

På nuværende tidspunkt findes der i alt 19 ASF-klasser rundt om i landet, der tilbyder HF, HHX og HTX. I en ASF-klasse er der op til 18 elever, og uddannelsesforløbet er tilrettelagt på en måde, så der tages højde for de vanskeligheder, eleverne oplever på baggrund af deres autisme.

"Her er gymnasierne bl.a. opmærksomme på, at de unge, der skal gå i ASF-klassen, har brug for mere konti-

nuitet i de fysiske rammer end almene klasser. Der er altså tale om lokaler, hvor man har faste pladser, og lokalerne ligger et sted, hvor der ikke er så meget støj," forklarer Dorthe Hölck og tilføjer:

"Men dét, mange ikke er opmærksomme på, er, at man kan komme til at ekskludere i inklusionens navn. På mange gymnasier glemmer man at gøre opmærksom på, at man på skolen arbejder med diversitet. At der er tale om en skole både for både neurodivergente og neurotypiske unge, og at de neurotypiske unge har en vigtig opgave i at hjælpe inklusionen på vej, men i stedet deler man dem op."

Hun har et stort ønske om, at man - hver gang man lavede en ASF-klasse - udpegede en almen klasse som søsterklasse.

"Hvor de to klasser mødte hinanden,

kunne tale om ungdomsliv, og hvor de neurotypiske unge forpligtede sig til at inddrage de neurodivergente i sociale begivenheder. For de neurotypiske unge er det allertidens chance for at få viden om, at neurodivergente ikke er mærkelige, og de kan også være sjove. Det sker ikke på nuværende tidspunkt, for de kører i to parallelle spor,” konstaterer Dorthe Hölck.

» Man gør noget, men man gør det ikke ordentligt. Det skal ikke forstås som en kritik af de enkelte uddannelsessteder, for problematikken bunder i noget politisk. Det er betingelserne, der ikke er i orden.

Hun påpeger, at når eleverne fra ASF-klasserne i dag skal være sammen med de studerende fra almenklasserne, så er der mange af de autistiske unge, der siger, det ikke er rart. De to eller tre autistiske elever fra ASF-klassen sætter sig derfor sammen i en lille gruppe og har ikke noget med de andre elever at gøre. Det er ikke inklusion, påpeger Dorthe Hölck.

”Man gør noget, men man gør det ikke ordentligt. Det skal ikke forstås som en kritik af de enkelte uddannelsessteder, for problematikken bunder i noget politisk. Det er betingelserne, der ikke er i orden. Man er nødt til at tage inklusionsopgaven meget mere alvorligt.”

Uvidenhed udfordrer inklusionen

Det gør gymnasierne ifølge Dorthe Hölck ved i langt højere grad at undersøge, hvordan man kan støtte autistiske unge i at blive inkluderet frem for at placere ansvaret hos dem selv. Hun kommer med et eksempel på, hvordan en situation kan gå fra at være ekskluderende til inkluderende.

”Jeg kender en ung, autistisk kvinde, som gerne vil være med til at løfte det

sociale i sin ASF-klasse, og som bliver klassens repræsentant i festudvalget. Da der er stillet borde op til den kommende fest på gymnasiet, ser hun, at bordene til ASF-klassen er blevet placeret helt nede i det ene hjørne af salen, langt væk fra alle andre. Det giver ikke nogen mening, for dem, der vælger at deltage, de kommer, fordi de gerne vil være en del af festen. Så hun får bordene rykket hen til de andre og aftalt med pedellen, at der kan blive åbnet op for et klasseværelse, som man kan trække sig tilbage til, hvis man skulle få brug for en pause.”

”Det er inklusionstanken, hvor man tilpasser noget efter de unges behov. Der kan være dogmer omkring, hvad unge med autisme kan lide eller ikke kan lide, og så bliver man sat i bås på grund af uvidenhed. Det er dejligt, at vi har ASF-klasser, men der mangler ofte noget faglighed inden for autisme,” siger Dorthe Hölck.

Hjælp til det sociale spils regler

I almenklasserne på gymnasierne, hvor der er tale om enkelt-inklusion af en enkelt eller to elever med autisme, ser Dorthe Hölck, at der er god erfaring med at lade studievejlederen udpege to til tre elever i klassen, der skal være med til at sikre inklusionen af den eller de neurodivergente unge.

”På nogle gymnasier siger de, ’det kan vi da ikke være bekendt’. Men spørger man de neurotypiske unge, vil de ofte gerne hjælpe. Disse unge mennesker har så til opgave at sørge for at invitere den neurodivergente med, fx når der er gruppearbejde, hvis man skal i kantine, når der er idrætsdag, fester osv.,” forklarer Dorthe Hölck.

Igen er det afgørende, at gymnasiet undersøger muligheden for, hvordan man kan støtte autistiske unge i at blive inkluderet, for det er rigtig svært for mange autister – ikke mindst fordi det også er en svær tid for neurotypiske unge, som er i gang med at finde ud af, hvem de selv er, påpeger Dorthe Hölck.

Hun fortæller om en ung kvinde, hun har givet rådgivning, der går på HHX i en almen klasse, og at det var meget svært for hende at falde til i klassen det første år.

”Hun er en ung kvinde, der står ved, at hun er, som hun er. Hun er spejder i sin fritid, og er mere til Fjällräven end mavebluser. Hun har en klar plan om, at hun vil på ingeniørstudiet efter gymnasiet og går op i at få gode karakterer. Når hun skulle lave gruppearbejde med de andre piger fra klassen, var det et mareridt for hende. Hun oplevede, at pigerne var useriøse, og hun endte med at blive ”politibetjenten”, og det blev hun ikke populær på. Det var tydeligt, at mens hun gik op i at få gode karakterer, gik de andre op i at være i et socialt fællesskab.”

”Jeg gav hende rådgivning en gang om ugen det første år, da var hun tæt på at droppe ud. Men jeg kunne bekræfte hende i, at hun var god nok, og at det, hun tænkte, var rigtigt. Det sociale spil er ligesom et skakspil, hvor man skal overveje, hvilket træk man skal tage. Efter et halvt år rakte jeg ud til gymnasiet og sagde, at jeg gerne ville gerne komme på besøg uden beregning og fortælle, hvad de kunne gøre, for at hun ville trives bedre. Men lederen

Dorthe Hölck er autismekonsulent og ejer af rådgivningsvirksomheden Go Between.

mente ikke, at man sådan kunne tage hensyn til den enkelte elev,” fortæller Dorthe Hölck og tilføjer:

”Jeg oplever, at man på gymnasierne bliver overrasket over, hvor svært det sociale er for autister – det overrasker, at man kan være fagligt klog og samtidig være funktionsnedsat. Men vi skal forstå, at selvom man er højt begavet, så kan man have brug for hjælp til at forstå den sociale kontekst og forstå sin autisme ind i det. Man skal have hjælp til at lære spillets regler.”

» **Jeg oplever, at man på gymnasierne bliver overrasket over, hvor svært det sociale er for autister – det overrasker, at man kan være fagligt klog og samtidig være funktionsnedsat.**

Hjælpen skal være den rigtige

Hun fortæller, at den unge kvinde selv foreslog gymnasiet at få en SPS-støtte (specialpædagogisk støtte, red.), som var en 3.g'er, der vidste, hvordan det var at være studerende på gymnasiet, kendte lærerne og vidste, hvordan deres facon var.

”Det var en stor hjælp for hende, og

hun gik til eksamen og fik topkarakterer. På gymnasiet har de nu accepteret, at hun ikke er den bedste til at være sammen med pigerne i gruppearbejde. Hun har i stedet fundet en gruppe drenge fra klassen, som hun har fået mulighed for at være sammen med resten af 2. g og næste år også. Til gengæld vil hun gerne spise frokost med pigerne,” siger Dorthe Hölck, som drømmer om, at unge med autisme, der starter på gymnasiet, kunne blive tilknyttet en fagperson med specialviden i autisme, og som også kunne hjælpe med det faglige.

”På almene gymnasier ser de ikke, at der er brug for at tale med det unge menneske om autismen, men der er jo en grund til, at man har fået diagnosen. Det er virkelig vigtigt.”

Dorthe Hölck anbefaler, at man altid søger om SPS-støtte, da det kan gøre en stor forskel. Dog oplever hun, at SPS-støtter på de almene gymnasier ofte ikke har nogen viden om autisme, og det kan betyde, at den neurodivergente unge ikke får tilstrækkeligt ud af støtten.

”Fx er der mange, der spørger ’hvad har du brug for?’. Det kan være svært at svare på for en autist. Der skal man overveje, hvordan man stiller spørgsmålene. På nogle gymnasier vil man desuden gerne lægge støtten i undervisningstiden, og det er der nogle unge, der ikke bryder sig om. Jeg vil

klart anbefale, at man spørger den neurodivergente, om det er bedst for vedkommende at lægge det uden for undervisningen,” siger Dorthe Hölck, som desuden anbefaler, at man sidder sammen 1:1, så SPS-støtten kan opfange alle signaler.

Hun mener, at gymnasierne, der laver enkelt-inklusion er nødt til at tage inklusionsopgaven alvorligt ved at tage udgangspunkt i den enkelte autistiske elev og i dennes behov. Ellers vil inklusionen ganske enkelt ikke lykkes. Det kræver både, at gymnasiet anerkender vigtigheden af at have autismefaglig viden og arbejder på at tilpasse rammerne efter autisten. Sådan at unge med autisme får de bedste forudsætninger for at få et godt studieliv.

”Der er mange vigtige ting at lære, når man går i gymnasiet. Både det faglige, det sociale og det at lære at mærke efter, hvad man har lyst til, mærke sig selv. Det er så vigtigt, at man får den del med, særligt inden man eventuelt skal videre på en videregående uddannelse,” slutter Dorthe Hölck, der netop har skrevet bogen ’Studiehjælperen: Struktur, strategi og studieglæde’, som er en praktisk guide til studerende med autisme og/eller ADHD, og som indeholder praktiske råd, anbefalinger og metoder til at håndtere studielivets krav.

FONDEN LINDHØJGAARD

Et klub-, støtte- og aflastningstilbud for børn og unge med autisme og ADHD

Vi tilbyder:

- Fællesskaber, oplevelser og socialt samvær i en fast gruppe af børn/unge og personale
- Udvikling og fokus på den enkeltes ressourcer
- Støtte til indsigt i den enkeltes udfordringer
- ADL og socialtræning
- Nye venskaber og meningsfulde stunder

Se mere på www.lindhojgaard.dk

Efter stor uddannelsesreform: Det betyder reformen for ungdomsuddannelserne

Af Julie Stougaard Jørgensen

I februar præsenterede regeringen, SF og Dansk Folkeparti en uddannelsesreform, som blandt andet medfører højere adgangskrav til gymnasierne og oprettelse af en ny erhvervs- og professionsrettet EPX-uddannelse, som skal erstatte HF. Her får du et overblik over, hvad reformen betyder for ungdomsuddannelsesområdet.

Fra 2030 vil der være tre muligheder for en gymnasieuddannelse: alment gymnasium (STX), handelsgymnasium (HHX) og et nyt erhvervs- og professionsrettet gymnasium kaldet EPX, som vil erstatte HF.

Med reformen af ungdomsuddannelseslandskabet afskaffes dermed den toårige HF, EUX og grundforløbs 1. del på erhvervsuddannelserne og erstattes af den nye, praktiske ungdomsuddannelse, EPX. Det er nogle af de store ændringer på ungdomsuddannelsesområdet, der blev præsenteret i forbindelse med uddannelsesreformen, som regeringen, SF og Dansk Folkeparti vedtog i februar.

EPX-uddannelsen bliver en toårig gymnasieuddannelse med mulighed for en etårig overbygning. Adgangskravet på EPX-uddannelsen bliver et karaktersnit på 2 eller aflagt prøve fra den forberedende grunduddannelse (FGU).

Tæt samarbejde med erhvervs- livet

Der nedsættes en faglig ekspertgruppe, som skal komme med anbefalinger til den konkrete tilrettelæggelse af EPX-uddannelsen, blandt andet uddannelsens struktur, fag og prøverformer.

På nuværende tidspunkt forventes elevernes skoledag på EPX at blive en

kombination af praktisk og boglig undervisning. På uddannelsens første år skal alle elever i udgangspunktet have dansk, matematik og engelsk på gymnasialt C-niveau. På andet og tredje år kan eleverne vælge at løfte disse og andre fag til B- og A-niveau.

Det er aftalepartierne ambition, at EPX-uddannelsen skal være præget af undervisning i tæt samarbejde med erhvervsliv og relevante, offentlige institutioner, og eleverne vil blive undervist i en række erhvervsfag og professionsrettede fag.

Uddannelsen opbygges med faglinjer, og eleverne får en fast klasse. Valget af faglinje vil tage afsæt i elevens egen interesse og vil ikke fastlåse elevens efterfølgende uddannelsesvalg.

I aftalen lyder det, at det kommer til at kræve tre år på EPX at få adgang til en professionsuddannelse igennem kvote 1. Elever, der har taget en toårig EPX, vil dog kunne søge professionsuddannelserne gennem kvote 2, hvis de vælger, og består, bestemte gymnasiale fag i løbet af uddannelsen.

Adgang til akademiske bacheloruddannelser vil kræve efterfølgende supplerende eller udvidet fagpakke på op til seks måneder, som det kendes fra HF i dag.

Aftalen lægger op til, at der på EPX

ikke kun skal undervises af universitetsuddannede, men også af andre, der eksempelvis har erfaring som underviser i 10. klasse.

Karakterkrav til STX og HHX hæves til 6. En anden ændring i forbindelse med reformen er, at der kommer højere adgangskrav til STX og HHX. Regeringen og aftalepartierne har med aftalen besluttet at hæve karakterkravet til HHX og STX fra 5 til 6 i karaktergennemsnit i både de afsluttende standpunktskarakterer og i de lovbundne prøver fra folkeskolens afgangseksamen.

Der er dog en undtagelse herfra: Elever, der ikke opnår 6 i standpunktskaraktererne, vil også kunne få afgang til STX og HHX, hvis de opnår et karaktersnit på 7 i afgangsprøverne. De skærpede adgangskrav træder i kraft i skoleåret 2030/31.

Ifølge aftalepartierne vil man gerne sikre, at der også fremadrettet vil være bred geografisk dækning af tekniske gymnasietilbud. Det er derfor besluttet, at en ekspertgruppe skal undersøge, om det er hensigtsmæssigt at integrere HTX i STX.

Det skal du vide om støttemuligheder på ungdomsuddannelsen

Af Julie Stougaard Jørgensen

Unge med autisme har forskellige muligheder for at få støtte og hjælp på ungdomsuddannelsen. SPS-støttetimer og mentorordninger skal sikre, at flere kan gennemføre deres uddannelse.

Det er en stor omvæltning at skulle begynde på en ungdomsuddannelse, og det kan virke skræmmende og uoverskueligt at skulle finde hoved og hale i en ny studietilværelse. Heldigvis findes der forskellige muligheder, der skal hjælpe unge med bl.a. autisme til at tage en uddannelse på lige fod med andre studerende.

En af de muligheder er SPS-støtte. SPS står for specialpædagogisk støtte, og man kan få bevilget SPS til uddannelsen, hvis man har en funktionsnedsættelse. For at få SPS til en forbedrende grunduddannelse (FGU) eller en ungdomsuddannelse skal man foruden at have en dokumenteret funktionsnedsættelse være optaget på en ungdoms-

uddannelse, der er godkendt til SPS. Det gør sig gældende for følgende ungdomsuddannelser:

- ♦ Almen studentereksamen (stx)
- ♦ Højere handelseksamen (hxx)
- ♦ Højere teknisk eksamen (htx)
- ♦ Højere forberedelseksamen (hf)
- ♦ Private institutioner for gymnasiale uddannelser
- ♦ Gymnasiale suppleringskurser
- ♦ Erhvervsuddannelser (eud)

Som udgangspunkt kan man ikke få SPS til ungdomsuddannelsen på STU (Særligt Tilrettelagt Uddannelse).

Som elev på STU kan man kun få støtte gennem SPS-ordningen, hvis man

som en del af det særligt tilrettelagte uddannelsesforløb deltager i ordinær undervisning for eksempel på en erhvervsuddannelse. I det tilfælde kan erhvervsuddannelsen ansøge om SPS, mens man er på erhvervsuddannelsen.

Kontakt den SPS-ansvarlige tidligt

Første skridt til at få støtte gennem SPS-ordningen er at kontakte den SPS-ansvarlige på skolen. Den SPS-ansvarlige er en studievejleder eller anden ansat på uddannelsesstedet.

Det er en god ide at kontakte skolen allerede inden opstart på uddannelsen og blive sat i forbindelse med den SPS-ansvarlige. Sammen med den

SPS-ansvarlige drøftes det, hvad den unge har behov for af støtte for at kunne gennemføre uddannelsen på lige vilkår med de andre elever.

Når det er afklaret, hvilken og hvor meget støtte der er behov for, ansøger den SPS-ansvarlige hos Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, der er en styrelse under Undervisningsministeriet, om at få bevilliget støtten. Svaret på ansøgningen modtages via Digital Post.

Støttebehovet kan for eksempel være hjælp til planlægning, til at skabe overblik over pensum eller til at holde styr på, hvornår større opgaver skal afleveres. Støtteformen afhænger af den unges behov.

Det kan for eksempel være udfordringer med:

- ♦ manglende overskud og energi
- ♦ dårlig koncentration og hukommelse
- ♦ udholdenhed og fastholdelse af viden
- ♦ struktur i studiehverdagen (for eksempel i forbindelse med større opgaver)
- ♦ manglende overblik over uddannelsen, pensum, større opgaver, eksamenslæsning
- ♦ at 'sætte i gang' i forhold til for eksempel skriveprocesser
- ♦ ubehag ved det studiemæssige pres
- ♦ social isolation
- ♦ at håndtere sociale sammenhænge, svært ved at møde op på studiet eller svært ved at være i undervisningssituationer med mange mennesker
- ♦ at 'være på' for eksempel i forbindelse med at holde oplæg eller indgå i gruppearbejde
- ♦ at tage kontakt til undervisere, vejledere og de andre elever
- ♦ usikkerhed om egne studieevner og faglige kompetencer.

Ingen SPS-støtte til ASF-klasser

Det er en god idé at have den rette dokumentation med til det første møde med den SPS-ansvarlige. Hvis den unge har en psykisk funktionsnedsættelse, drejer det sig om dokumentation fra egen læge, speciallæge eller hospital, hvor diagnosen fremgår. Hvis den unge ikke har en diagnose, skal der medbringes anden form for dokumentation for, at den unge har lignende vanskeligheder. Det kan for eksempel være en udtalelse fra Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) i kommunen, dokumentation fra et bosted eller lignende.

Går den unge i en ASF-klasse, har uddannelsesstedet tilrettelagt undervisningen i ASF-klassen, så der tages højde for de vanskeligheder, den unge oplever på baggrund af autismen. Det modtager uddannelsesstedet et ekstra tilskud til, og der kan derfor ikke også gives tilskud til SPS. Hvis den unge har andre funktionsnedsættelser ud over autisme (fx ordblindhed), kan man få støtte, hvis der er et behov for det.

Gives der afslag på ansøgningen om SPS-støtte, kan man klage over afgørelsen til Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtteordninger. Klagefristen er fire uger efter modtagelsen af afgørelsen.

Hjælp fra en mentor

En anden mulighed, der kan være en hjælp for unge med autisme på en ungdomsuddannelse, er mentorstøtte. Støtten gives for seks måneder ad gangen med mulighed for forlængelse. Mentorstøtte søges i jobcentret, men

også unge autister, der ikke tidligere har været i kontakt med jobcenteret, kan få mentorstøtte til en ungdomsuddannelse. Hvis det vurderes, at den unge har de faglige kompetencer, der skal til for at gennemføre uddannelsen, kan mentorstøtte aftales. Igen gælder det dog ikke på særligt tilrettelagte uddannelser (STU).

En mentor kan hjælpe med alt dét, der kan være svært i forhold til uddannelse. Det gælder både i forhold til at være på uddannelsesinstitutionen, men også andre mere personlige forhold.

Mentorstøtten kan f.eks. bruges til:

- ♦ Planlægning af dagens opgaver
- ♦ Planlægning af dagens pauser
- ♦ Råd og vejledning ift. at være på en uddannelse
- ♦ Hjælp til det sociale
- ♦ Hjælp til logistiske udfordringer, eller hjælp til hvordan den unge selv kan komme op og afsted om morgenen i tide til undervisningens start

Mentorstøtte bevilges som nævnt af kommunens jobcenter. Der er ikke en grænse for, hvor mange timers støtte, man kan få. Det er op til en vurdering af den enkelte unges behov. Det kan være fra et par timer om ugen til en time om dagen, og det er jobcentret, der skal godkende antallet af timer.

Læs mere

Du kan læse mere om, hvordan du søger SPS-støtte på spsu.dk

Du kan læse mere om, hvordan du klager over afslag om SPS-støtte på spsu.dk

STU: En naturlig uddannelsesvej for mange autister

Af Julie Stougaard Jørgensen

Mange unge autister vælger STU (Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse), når de skal i gang med en ungdomsuddannelse. Men hvad er STU egentlig, og hvordan adskiller uddannelsen sig fra FGU? Det og meget mere har vi talt med Charlotte Kaufmanas om, direktør for uddannelse ved den erhvervsdrivende fond, Hans Knudsen Institut.

STU (Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse) er det naturlige valg for mange unge autister, når de skal vælge en ungdomsuddannelse. STU er et ungdomsuddannelses tilbud, man skal visiteres til, og det er for de unge, som på visitationstidspunktet ikke kan gå på et ordinært uddannelses tilbud som fx HF eller gymnasiet – det, som også kaldes for kompetencegivende uddannelser.

Det forklarer direktør for uddannelse ved Hans Knudsen Institut, Charlotte Kaufmanas:

”STU er ikke en kompetencegivende uddannelse, og den giver derfor ikke adgang til en videregående uddannelse. Målgruppen går fra unge med multiple funktionsnedsættelser til normalt eller højt begavede unge, der er ramt af angst eller andre sameksisterende til-

stande, men som kan klare at gå i skole, hvis alt bliver nøje tilrettelagt efter deres behov.”

”I en STU-klasse er der typisk omkring otte elever, og underviserne har specialiseret viden inden for målgruppen. Ifølge STU-loven skal dem, der leverer STU, udvikle sociale, faglige og personlige kompetencer hos eleverne, og, hvis muligt, hjælpe eleverne videre i uddannelse og arbejde,” siger Charlotte Kaufmanas, som fortæller, at de på Hans Knudsen Institut har stort fokus på at hjælpe de unge med at opbygge venskaber. Det gør de fx ved at afholde sommerfester, sommercamp, julefrokoster og klubtilbud.

Den nye STU-lov

I 2023 skete der en række ændringer i STU-loven, som blandt andet har medført, at der er kommet krav om øget fokus på at få den unge så langt som muligt i forhold til videre uddannelse og arbejde.

”Den unge skal afklares det sidste år, hvor eleven er ude i mere erhvervspraktik end de to første år. Her skal vi som udbyder af STU afklare, om eleverne kan arbejde selvstændigt, hvordan de fungerer på en arbejdsplads, og om de eventuelt kan komme videre på FGU, HF, erhvervsuddannelse mv.,” siger Charlotte Kaufmanas.

Charlotte Kaufmanas er direktør for uddannelse ved Hans Knudsen Institut, som blandt andet tilbyder STU.
Foto: Hans Knudsen Institut

I modsætning til STU er FGU en kompetencegivende ungdomsuddannelse, som dermed giver adgang til videregående uddannelse. I en FGU-klasse er der en høj klassekvotient, og eftersom der ikke er tale om en særligt tilrette-

» Ifølge STU-loven skal dem, der leverer STU, udvikle sociale, faglige og personlige kompetencer hos eleverne, og, hvis muligt, hjælpe eleverne videre i uddannelse og arbejde.

lagt uddannelse, besidder underviserne ofte ikke specialiseret viden inden for eksempelvis autisme.

Charlotte Kaufmanas oplyser, at Hans Knudsen Institutet ofte modtager elever, der falder fra FGU for i stedet at gå på STU. Men hun ser også flere eksempler på, at unge autister er klar til at tage en FGU efter først at have gennemført STU.

”Fordi autisme er en udviklingsforstyrrelse, modnes eleverne senere end deres jævnaldrende, og vi ser, at de nogle gange tager nogle udviklings-spring i løbet af STU’en, der gør, at de efterfølgende bliver modne nok til at begynde på en kompetencegivende uddannelse som fx FGU,” forklarer Charlotte Kaufmanas, der påpeger, at hun ser al afklaring for at være en succes.

”Det er det, fordi de unge skal lande, hvor de har det godt. Det er det vigtigste. Vi laver praktikker og praktikerklæringer, hvor vi beskriver, hvad de kan, og hvad de ikke kan, så de ikke bagefter kommer ud i noget, de ikke trives i.”

Et andet punkt i den nye STU-lov, som er vigtigt at kende til, er, at kommunen nu har pligt til at tilbyde den unge mindst to STU-tilbud, og et tredje, som de selv kan foreslå og bevilges til, hvis tilbuddet er på samme serviceniveau. Flere kommuner giver mulighed for

at vælge mellem flere tilbud, og alle vejleder de unge i forhold til deres interesser. Ændringen skal give de unge mulighed for at vælge det STU-forløb, der passer deres interesser og fremtidsplaner bedst. Den eneste undtagelse er i det tilfælde, hvor der er tale om ekstra behov, hvis den unge fx har et synshandicap.

I forbindelse med den nye STU-lov publicerede Undervisningsministeriet i december 2024 STU-overblikket. En portal hvor det er muligt at få et overblik over alle eksisterende STU-tilbud. Mange af tilbuddene har lagt videoer ud, så de unge kan se, hvad det er, og hvordan der ser ud, ligesom der er mulighed for at høre elever fortælle om, hvordan det er at gå på det pågældende tilbud.

Mulighed for at klage over tilbud

Ifølge loven skal man tilbydes STU, hvis man ikke kan gå på en kompetencegivende uddannelse. Hvis man mener, man er i målgruppen, men ikke tilbydes STU, eller man er utilfreds med det tilbud, man får, er det vigtigt at være opmærksom på, at man kan klage over kommunens afgørelse. En mulighed, som mange, ifølge Charlotte Kaufmanas ikke er bekendt med. Hun kender dog til flere eksempler på, at klager over kommunens afgørelse har ført til en omstødelse, så det kan virke-

lig betale sig at klage, mener hun.

”Det er vigtigt at huske at bede om et skriftligt afslag fra kommunen, for ellers har man ikke noget at tage udgangspunkt i. Så sender man blot svar tilbage med teksten ’jeg ønsker at klage’, og så skal klagen indberettes til klagenævnet. Man kan også se klagevejledningen på Klagenævnet for Specialundervisnings hjemmeside.”

”Herefter vurderer klagenævnet, om den hører ind under klagerettigheden. Hvis man ikke får det tilbud, man ønsker sig, og der er en god begrundelse herfor, sker der ikke mere. Men er den unge ikke i målgruppen til tilbuddet, kigger man på det igen, eller sender den tilbage med begrundelsen, at sagen ikke har fulgt loven eller ikke har været belyst tilstrækkeligt, og så skal kommunen lade sagen gå om ved fx at indhente de rigtige oplysninger om den unge, eller hvis man ikke har holdt den samtale, man skulle. Hvis det vurderes, at beslutningen ikke er rigtig, bliver den efterfølgende omstødt,” forklarer Charlotte Kaufmanas.

Hun oplyser, at DUKH (Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet) har uvildig rådgivning og kan være bisidder på møder og dermed hjælpe til, at man bliver tilbudt det, man har krav på.

Overblik: Så mange har klaget vedr. STU

Klagenævnet for Specialundervisning har i 2024 behandlet 41 klager vedrørende STU. Antallet af klager er på niveau med 2023.

27 af klagerne omhandlede kommunernes målgruppevurdering. Her fik 21 af de unge medhold og dermed ret til en STU.

14 af klagerne drejede sig om manglende valgfrihed mellem uddannelsessteder. I de sager blev kun to kommunale afgørelser stadfæstet, mens 12 sager blev sendt retur til fornyet behandling på grund af væsentlige sagsbehandlingsfejl eller utilstrækkeligt oplysningsgrundlag.

Du kan læse mere om, hvem der kan klage, og hvem du kan klage til, på Ankestyrelsens hjemmeside (ast.dk)

"Jeg føler virkelig, at jeg er vokset meget de seneste år og har fået nogle vigtige færdigheder gennem min uddannelse."

Af Julie Stougaard Jørgensen

Mens det med den nye reform af ungdomsuddannelserne ikke vil være muligt at læse en toårig HF fra 2030, vil HF enkeltfag fortsat være en mulighed i fremtiden. 23-årige Freja Oschlak læser HF Inklusion på Københavns VUC, en HF, der er bygget op på enkeltfag. Hendes studietid har ikke været uden bump på vejen, og det er en af grundene til, at hun er utrolig glad for at have valgt at læse HF Inklusion på KVUC.

Det har altid stået klart for Freja Oschlak, at det almene gymnasium ikke ville være det rigtige valg for hende. Hun blev diagnosticeret med autisme som seksårig og ADHD som syvårig og har gået på specialskolen Frejaskolen i Valby, som er specialiseret inden for autismeområdet. Her gik hun indtil 8. klasse, hvor hendes angst forværredes, og hun valgte derfor at tage 9. og 10. klasse på dagbehandlingsskolen, Basen.

Her blev hun foreslået at tage en HF Inklusion på Københavns VUC (KVUC).

"Min dansklærer fra Basen, som jeg kom godt ud af det med, anbefalede mig KVUC. Han havde tidligere arbejdet der, og han havde gode oplevelser med ledelsen, mentorerne og de andre lærere," fortæller Freja.

"Han tog med mig ud og mødtes med skolen, og efterfølgende tog mine forældre og jeg til intro-aften på skolen, hvor der var en præsentation, og tidligere elever kom og talte. Jeg syntes, det lød som et sted, hvor jeg ville kunne trives, og jeg søgte derefter Københavns Kommune om at få bevilliget mentor-støtte og SPS-støtte og fik det uden de store problemer."

Efterfølgende søgte hun ind på KVUC, som indkaldte hende til en samtale for at se, om hun ville passe ind.

"Det er ikke, fordi der er meget hårde krav, men de vil gerne møde dem, der søger ind på HF Inklusion, så de også kan få en fornemmelse af, om man kan klare at gå der rent socialt. Til mit møde med dem ville de gerne høre lidt om, hvilke udfordringer jeg havde, om jeg havde behov for særlige hjælpemidler, og om der var et bestemt sted i lokalet, jeg gerne ville sidde. Og ud fra de informationer fandt de så ud af, hvilken inklusionsklasse jeg personlig-hedsmæssigt ville passe ind i," fortæller Freja.

En stor omvæltning

I 2020 havde hun sin første skoledag på HF Inklusion på KVUC. Inklusionsklasserne starter nogle dage før resten af skolen, sådan at der er mulighed for at nå at blive lidt fortrolig med den store skole og de andre elever i klassen, inden alle andre starter.

"Mentorerne viste os også rundt i starten og hjalp til, at man ikke forvild, og vi fik mulighed for at holde frokostpause tidligere, så der ikke var så mange mennesker. Det var rart," siger Freja, som ikke lægger skjul på, at

skiftet fra Basen til KVUC var noget af en omvæltning.

"I min klasse på Basen var vi tre elever i alt, og i min klasse på KVUC var vi 25, så det var en stor forandring. Jeg gik hjem hver dag og var helt smadret. Det var hårdt, men det var også fedt at være sammen med så mange andre

» I min klasse på Basen var vi tre elever i alt, og i min klasse på KVUC var vi 25, så det var en stor forandring. Jeg gik hjem hver dag og var helt smadret. Det var hårdt, men det var også fedt at være sammen med så mange andre unge mennesker.

unge mennesker. Grundet min angst har jeg tidligere været en del væk fra skolen og har derfor ikke haft mulighed for at bruge så meget tid med folk på min alder, og her havde folk mange forskellige oplevelser, der gjorde, at

jeg ikke følte mig mærkelig eller udenfor,” fortæller hun.

I Frejas klasse var mange andre, som hun kunne spejle sig i. Alle havde en diagnose, og mange havde haft et ungdomsliv præget af skolefravær, ligesom flere havde gået på special- eller dagbehandlingsskole.

”Det gjorde det lidt nemmere, at andre havde nogle af de samme oplevelser som en selv. Det gode ved, at alle har en diagnose, er, at det er ok også at have en dag, hvor man ikke siger så meget. Det er der forståelse for,” forklarer Freja.

I efteråret spændte corona ben for skolelivet og medførte, at alle elever måtte hjemsendes og have online hjemmeundervisning. Freja husker det som en svær tid, hvor det var en udfordring at finde motivationen, og lettelsen var stor, da samfundet igen begyndte at åbne op, og hun kunne mødes med de andre fra klassen og opleve at være en del af et fællesskab, hvor hun passede ind.

”Jeg var en del af en gruppe, som jeg spillede Dungeons and Dragons (bordrollespil, red.) med en gang om ugen. Vi startede med det på skolen, og sene-

re rykkede vi hjem til en af de andre og fortsatte med at spille det dér. Skolen gjorde også meget ud af, at der var sociale aktiviteter – der var ingen tvang, men der var altid nogle muligheder for at mødes.”

Ud af den trygge boble

Da Freja startede på sit andet år, begyndte hun at have valgfag uden for inklusionsklassen sammen med elever fra den almene skole.

”Det var egentlig ok, underligt nok føltes det ikke som den største omvæltning. Det hænger måske sammen med, at dem, der underviser på inklusion, også underviser i valgfagene. Jeg oplevede, at undervisningsformen, og måden, vi lavede lektier på, var den samme, og der var i det hele taget mange af de samme rutiner, selvom det ikke var i den trygge, lille boble,” fortæller Freja.

Uddannelsen gik godt, men efter julen 2021 skete der en voldsom hændelse for Freja privat, som gjorde, at hendes verden væltede.

”Min mor blev indlagt akut med hjerte-problemer. Lægerne vidste ikke, hvad det var, og det var et stort chok for os

alle, da hun blev indlagt. Det var rigtig dårligt for mig, det gjorde mig stresset, min angst blev forværret, og jeg begyndte at selvskade. Jeg kan huske en dag i skolen, hvor jeg begyndte at græde uden egentlig helt at vide hvorfor. Der besluttede jeg mig for, at jeg var nødt til at tage en pause fra skolen. Det hele blev bare for meget,” fortæller Freja, som beskriver det som rigtig hårdt at nå til erkendelsen af, at hun havde brug for en pause fra studiet.

» Det har været virkelig hårdt og virkelig svært, men også rigtig godt på samme tid. Jeg har stadig dårlige dage, hvor tingene er svære, men det er så meget bedre end før. Jeg er så glad for de beslutninger, jeg har taget.

”Det betød jo, at jeg var nødt til at forlænge uddannelsesforløbet, og jeg var allerede lidt ældre end de andre i min klasse, så det var meget frustrerende.

Det var rigtig hårdt at føle, at jeg ikke kunne klare det,” fortæller Freja.

Stor støtte fra studiet

Hun blev dog meget glad over måden, KVUC tacklede den svære situation på.

» Jeg tror også, det er vigtigt, man ikke er for hård ved sig selv – man skal tage de pauser, man har brug for – men hvis man ikke udfordrer sig selv lidt, så ændrer tingene sig ikke. Når noget er nyt, vil det altid føles lidt ubehageligt, og nogle gange er det ok, at det er svært i starten.

”Først prøvede vi sammen at finde en løsning, men da det ikke lykkedes, var de så søde og forstående. Da jeg stoppede, havde jeg et møde med studievejlederen, som sagde, at selvom jeg teknisk set stoppede i inklusionsforløbet, så ville de rigtig gerne holde kontakten. De ville gerne give mig mulighed for at komme tilbage, når jeg var klar til det.”

Efterfølgende var Freja hjemme i næsten et år med slem stress. Et år hun, på grund af stressen, ikke husker meget fra. Hun talte med en psykolog og fik medicin mod angsten, og efter nogle måneder med medicinen begyndte hun lige så langsomt at få det bedre.

Hun fik bevilliget nogle mentortimer og kom tilbage i skole i nogle få timer til at begynde med og kunne så efterhånden vende tilbage til skolen på deltid. En smule af undervisningen var fysisk, og derudover havde hun mulighed for at supplere med onlineundervisning.

”Jeg havde heldigvis en virkelig god mentor, som jeg aftalte, at jeg skulle

”tjekke ind hos” en gang om ugen. Det gik langsomt fremad, og efterhånden kunne jeg tage flere og flere fag. Nu er jeg teknisk set tilbage på fuld tid,” fortæller Freja.

Hun har også oplevet studievejledningen på KVUC som en stor støtte i arbejdet med at komme tilbage til skolen.

”Studievejlederen er rigtig god, og jeg oplever stor fleksibilitet. Hvis man viser, at man gerne vil det og læser hjemme, er der mulighed for at lave en specialaftale i forhold til fravær. Det har jeg været glad for.”

Et nyt kapitel venter

I dag går hun på almene hold og ikke i en klasse, men det oplever hun ikke som et problem, og hun møder da også fortsat elever, hun kender fra inklusionsklasserne, når hun har valgfag. Hvis alt forløber, som det skal, kan Freja se frem til at blive færdig med sin HF i vinteren 2026. Og hun er helt afklaret omkring, hvad hun vil derefter.

”Jeg vil tage et halvt sabbatår, og så vil jeg søge ind på biologi på Københavns Universitet,” fortæller Freja, som også står over for et andet meget spændende skift.

”Jeg flytter hjemmefra til juni. Jeg skal flytte på et selvstændigt bosted til folk, der fungerer godt, men har brug for lidt støtte. Så der kommer til at ske rigtig meget, og jeg er meget spændt og nervøs. Men jeg glæder mig også rig-

tig meget. Jeg føler virkelig, at jeg er vokset meget de seneste år og har fået nogle vigtige færdigheder gennem min uddannelse,” siger hun og uddyber:

”På KVUC er der hjælp at få, men man skal bede om den, man holdes ikke i hånden. Man skal selv holde styr på sine opgaver og deadlines. Jeg kan ikke forestille mig, at jeg kunne have taget min uddannelse et andet sted. Det var en kæmpe hjælp, at jeg kunne komme tilbage på deltid efter at have været syg med stress. Det var rigtig godt ikke bare at skulle sidde derhjemme, men at jeg kunne supplere med onlineundervisning, så jeg kunne få mine eksamener og føle, at jeg blev ved med at bevæge mig i den rigtige retning. Det betød meget for mig og for mit selvværd,” siger Freja, der dog heller ikke lægger skjul på, at uddannelsen har krævet meget af hende.

”Det har været virkelig hårdt og virkelig svært, men også rigtig godt på samme tid. Jeg har stadig dårlige dage, hvor tingene er svære, men det er så meget bedre end før. Jeg er så glad for de beslutninger, jeg har taget. Jeg tror også, det er vigtigt, man ikke er for hård ved sig selv – man skal tage de pauser, man har brug for – men hvis man ikke udfordrer sig selv lidt, så ændrer tingene sig ikke. Når noget er nyt, vil det altid føles lidt ubehageligt, og nogle gange er det ok, at det er svært i starten,” slutter Freja.

Uddannelsesreformen og HF

I februar vedtog regeringen, SF og Dansk Folkeparti en uddannelsesreform, som bl.a. betyder, at den toårige HF nedlægges.

Den toårige HF erstattes fra 2030 af den nye ungdomsuddannelse, EPX, som bliver en toårig gymnasieuddannelse med mulighed for en etårig overbygning.

Det vil fortsat være muligt at tage gymnasiale enkeltfag, som man kender fra HF i dag. Det er i skrivende stund endnu ikke meldt ud, hvad der kommer til at ske med HF Inklusion i fremtiden.

Lej sommerhus gennem Kreds Fyn

Foto: Autismeforeningen Kreds Fyn

Huset er beliggende på den nordlige del af Langeland på en dejlig indhegnet grund på 1.400 m². ca. 400 m fra børnevenlig badestrand med badebro. Der er endvidere gyngestativ på grunden.

Der er 111 m² beboelse og 8+2 sovepladser (mulighed for 2 opredninger i stuen). Huset er helårsisoleret og opvarmet med el-radiatorer og brændeovn.

Du skal være medlem af Autismeforeningen på såvel tidspunktet for indgåelse af lejeaftalen som på tidspunktet for benyttelse af lejemålet.

Indretning:

- Forgang
- Stor opholdsstue med brændeovn og med mange siddepladser
- 1 værelse med dobbeltseng
- 1 værelse med 2 enkeltssenge
- 1 værelse med 2 køjesenge (4 sengepladser)
- Mulighed for 2 opredninger i stuen
- 2 badeværelser: det ene med vaskemaskine og det andet med tørretumbler
- Veludstyret køkken med elkøkken, emhætte, køle-/fryseskab, microovn og opvaskemaskine
- 14 m² overdækket terrasse
- Der er TV, radio, DVD-afspiller, brændeovn samt gratis, trådløst internet i hele huset.

Sommerhuset er desværre ikke kørestolsvenligt.

Husdyr kan medtages.

Læs mere eller book på: [Autismefyn.dk/sommerhus/beskrivelse/](https://autismefyn.dk/sommerhus/beskrivelse/)

Servicehunden Carlos har hjulpet Freja med at komme tilbage til studiet på fuld tid

Af Julie Stougaard Jørgensen

I 2024 kom Carlos ind i Freja Oschlaks liv, og han har gjort det langt lettere for hende at komme og være i skole.

I januar 2024 skete der noget for Freja Oschlak, der gjorde en verden til forskel for hendes studieliv på KVUC, hvor hun læser HF. Labradoren, Carlos, som er en servicehund, kom ind i hendes liv.

Freja, som er diagnosticeret med autisme og ADHD, havde ventet på ham i næsten to år, og han var i den grad ventetiden værd, fortæller 23-årige Freja. ”Jeg plejede at tænke over alle lyde og mennesker omkring mig og følte mig utryk. Nu gør jeg bare ting uden at tænke over det.”

Når Freja er i skole, er Carlos med og ligger og sover under hendes bord. Får hun det dårligt, puffer han til hende og gør hende opmærksom på, at hun har brug for hjælp.

”Hvis jeg bliver presset, angst eller overbelastet, så giver han mig kontakt, så min puls falder. Pelsterapi hjælper mig rigtig godt, så hvis jeg får det dårligt, lægger han sit hoved i mit skød, så jeg kan sidde og nusse hans ører,” fortæller hun.

Freja har tidligere oplevet at miste evnen til at gå, når hun fik et angstanfald. Her har Carlos også hjulpet hende ved at sidde på hende, så Freja er blevet beroliget og lige så stille har kunnet komme til sig selv igen.

En kæmpe frihed

Freja oplever, at det er blevet meget lettere for hende at komme i skole, og at det at få Carlos har øget hendes livskvalitet.

”Det har givet mig en kæmpe frihed. Jeg bliver også eksponeret på en anden måde, for han skal jo ud at gå hver dag. Han fungerer som en barriere mod verden, og samtidig er jeg blevet bedre til at tale med andre, fordi det er lettere, når han er med,” fortæller Freja.

Carlos kom ind i Frejas liv på et tidspunkt, hvor hun kæmpede for at komme tilbage i skolen på fuld tid efter at have været væk fra uddannelsen i næsten et år på grund af slem stress. Hun beskriver hans hjælp som en medvirkende årsag til, at hun i dag kan gå i skole på fuld tid, men det har også krævet tålmodighed og hårdt arbejde at nå dertil, forklarer hun.

”Det var den helt rigtige beslutning for mig at få en servicehund, men det er ikke det rigtige for alle, der har diagnoser som mine. Det var en kæmpe omvæltning at få en servicehund, og det var lidt svært i starten. Han var lidt teenage-agtig i begyndelsen, men nu er han faldet mere til ro. Samtidig har vi trænet rutiner. Fx skulle vi lige finde ud af, hvor han skulle være i lokalet, når han var med mig i skole, og jeg skulle finde ud af, hvordan jeg sørgede for pauser til ham. Nu har vi fundet et system, der fungerer for os begge, og han klarer det bare supergodt.”

Carlos har da også gjort en stor forskel for hendes beslutning om at flytte hjemmefra til sommer.

”Jeg ville ikke være ved at flytte hjemmefra, hvis det ikke var for ham,” siger Freja.

Gennemførelse af ungdomsuddannelse for unge med autisme

39% unge med autisme i alderen 18–30 år er aldrig påbegyndt en ungdomsuddannelse. Det fremgår af Autismeforeningens rapport 'Autisme i Tal 2024'.

Ifølge rapporten tæller en ungdomsuddannelse som udgangspunkt de traditionelle uddannelsesretninger for unge efter grundskolen, såsom erhvervsuddannelser, gymnasiale uddannelser og forberedende grunduddannelser (FGU).

Det er ikke oplyst, om de særligt tilrettelagte uddannelser (STU) tæller med som ungdomsuddannelse i Social- og Boligstyrelsens opgørelser, som er kilde til tallene i rapporten.

Vil du gerne støtte autismesagen økonomisk, uden at det koster dig en krone?

Vi har indgået en sponsoraftale med OK, så du kan støtte Autismeforeningen, helt automatisk, hver gang du tanker benzin, diesel eller el, fra en af de over 670 OK tankstationer i Danmark. Din støtte er med til at forbedre vilkårene for alle, der kontakter Autismeforeningen med spørgsmål eller har brug for hjælp. Du støtter vores forening med 5 øre/liter/kWh, hvis du betaler med et OK Kort eller med OK's app.

OK betaler de 5 øre – så det koster dig ikke en øre ekstra. Hvis du vælger at tanke med OK's app, så finder du den i App Store eller Google Play. I appen kan du tilføje, at du vil støtte Autismeforeningen.

Hvis du vælger at tanke med OK's Kort, kan du bestille et gratis OK Kort på www.ok.dk/lokalsporten. Har du allerede et OK Kort? Så ring til OK på 70 10 20 33 og fortæl dem, at du gerne vil støtte Autismeforeningen – Så sørger OK for, at din støtte går til Autismeforeningen.

Tusind tusind tak – Vi er supertaknemmelige for din støtte.
Læs mere her: www.autismeforeningen.dk/ok

Ps.

Hvis du udover at tanke hos OK også får din strøm derhjemme hos OK, så støtter du yderligere med 1 øre pr. kWh, når du tænder lyset, koger kartoflerne eller lader din bil op derhjemme. Pengene går ubeskåret til Autismeforeningen, og det koster dig 0 kr. ekstra at støtte.

Refleksioner fra formanden

Af Julie Stougaard Jørgensen

Der skal være plads til forskellige veje, der fører mod voksenlivet

Den står klart i min erindring - dagen, hvor jeg som 16-årig sammen med mine forældre var inviteret til møde på skoleinspektørens kontor. Jeg kan tydeligt genkalde mig den lange, brede gang hen til kontoret, hvor linoleummet blev afløst af et gyldent gulvtæppe. På trods af næsten ti års skolegang på skolen havde jeg kun fået et glimt af kontoret, når døren stod åben. Det var ikke et sted, eleverne havde ærinder, medmindre man havde forbrudt sig mod reglerne.

Mødet med skoleinspektøren handlede om valg af ungdomsuddannelse. Inspektøren og mine lærere pegede entydigt på gymnasiet som det rette sted for min videre færd. Jeg var ”bestemt egnet”, lød det fra den anden side af det brede skrivebord.

Jeg gik fra mødet glad og lettet og med en oplevelse af at være blevet set. Lærerne og inspektøren havde taget udgangspunkt i den person, jeg er, og mine kompetencer.

For unge autister, der står over for at skulle vælge ungdomsuddannelse nu og i fremtiden, er det en anden sag. I dag er der ikke samme mulighed for at kigge nysgerrigt på den enkelte elev og dennes behov og kompetencer. For der er ikke den samme tid. Det handler om at få de unge videre hurtigst muligt. Og med uddannelsesreformen, der blev præsenteret i foråret, bliver tiden til at modnes og tage sig den nødvendige tid til at finde ud af, hvad der er det rigtige for én, væsentligt forkortet. Blandt andet ved afskaffelse af den kommunale 10. klasse. De unge bliver tvunget til hurtigere at skulle træffe beslutning om, hvilken vej i livet, de skal vælge.

Ungdommen forandrer sig naturligvis, og unge i dag er ikke som unge for 30 år siden. Men på ét punkt adskiller unge i dag sig meget lidt fra os, der var unge for 30 år siden; de færreste er som 16-årige afklarede omkring, hvad de vil arbejde med som voksne. Ungdommen er den periode, der skal give mulighed for at prøve ting af, være af-søgende uden det skal have længerevarende konsekvenser. Det bør ikke være sådan, at man skal betale en høj pris for at dreje forkert og træffe et uheldigt valg, fordi man ikke har et endeligt mål at køre efter. Det er vigtigt for alle unge, og ikke mindst autistiske unge, der generelt modnes senere end deres jævnaldrende.

I fremtiden skal adgangskravet på STX og HHX hæves fra 5-6, hvilket vil udelukke en hel del unge fra det almene gymnasium og handelsgymnasiet. I høj grad også autistiske unge. For det kan være en umulig opgave at sikre sig et snit på 6, hvis ens skolegang har været præget af mistrivsel og ufrivilligt skolefravær.

Samtidig kan man kigge på den nye, toårige gymnasieuddannelse EPX, som vil have et karakterkrav på 2. Jeg er bekymret for det faglige niveau på denne uddannelse, der vil være et tilbud til de unge, som ikke kan optages på HHX og STX. Min frygt er, at det vil skabe et fagligt a og b-hold på vores ungdomsuddannelser, hvor autistiske unge vil ende på taberholdet.

I et mangfoldigt samfund er der behov for at kunne vælge flere forskellige slags veje. Mennesker er forskellige og udvikler sig forskelligt, og foruden de brede motorveje skal det også være muligt at vælge mindre og mere snirk-

lede veje, afskærmede stier, og ikke mindst omveje. For det kan være omvejen, der tager lidt længere tid, som ender med at være en genvej til at lykkes.

På det politiske uddannelsesområde tales der meget om forventninger. Vi skal have forventninger til de unge – også sårbare unge og unge, der har fået en autismediagnose. Og selvfølgelig skal vi det! Følelsen af at høre til i et samfund opstår i det øjeblik, man oplever at have en plads i det – og at nogen forventer noget af én. Men at stille forventninger til nogen må aldrig sidestilles med at lægge et pres. Man skal ikke nødvendigvis forvente det samme af alle unge, for unge er akkurat lige så forskellige som voksne. De trives og lærer på meget forskellig vis og har vidt forskellige interesser og kompetencer.

Derfor er pres på karakter en forkert vej at gå, hvis man har et ønske om at bringe alle de kompetencer i spil, som forskellighed repræsenterer. Vi har som samfund brug for at holde alle døre åbne og ikke risikere at døre lukkes, før de unge overhovedet overvejer at gå ind ad dem.

Så lad os nu benytte alle de gode erfaringer, vi som samfund har samlet. Lad os gå i dialog og samarbejde med de uddannelsesinstitutioner, der har viden om, hvordan også autistiske unge trives på en ungdomsuddannelse. Høje-Taastrup Gymnasium er et af de steder i landet, der kan trække på en mangeårig, succesfuld erfaring i undervisning af unge autister. Det handler om at gøre det rigtigt – ikke nødvendigvis hurtigt.

For den hurtige løsning viser sig ofte at få konsekvenser senere, hvilket bliver en dyr regning for både den enkelte og vores samfund.

Som Svend Brinkmann før har påpeget, så har konkurrencestatens ønske om at skabe den rette arbejdskraft presset børn og unge til tidligere og tidligere at finde vej mod den ”rigtige” uddannelse, i stedet for at lade mennesket modne og finde sin egen vej, når man er klar til det.

Ole Fogh Kirkeby, som er professor i ledelsesfilosofi, påpeger også, at ’videre’ ikke bør defineres af systemiske kasser, men at det i stedet bør tage udgangspunkt i menneskets egne ønsker, behov, håb og hele menneskets livssi-

tuation. At kunne tage udgangspunkt i det enkelte menneske kræver et fokus på indefra-perspektiverne, der gør op med en systemisk institutionalisering af mennesker med diagnoser og gør mennesker til udgangspunktet for deres egen fremtid.

I min familie har vi et mantra omkring skolegang og uddannelse, som vi altid har praktiseret. ’Du skal ikke nå noget. Du har tid nok.’

Det helt afgørende er nemlig, at vejen giver mening for den unge. For når den giver mening, er motivationen så meget større, og dermed er sandsynligheden for at få et godt uddannelsesliv og efterfølgende arbejdsliv langt større.

Det er mit håb, at man på trods af en uddannelsesreform, der umiddelbart lægger op til det modsatte, i fremtiden vil se vigtigheden af at tage sig tid til at møde de unge mennesker – særligt autistiske unge – med en nysgerrighed på deres behov og kompetencer og udvise den fleksibilitet, der er så afgørende for deres trivsel. Sådan at de får mulighed for at vælge en god og stabil vej til et liv med mulighed for selvforsørgelse og dermed livskvalitet. Og kan gå fra samtalen om videre uddannelse med en følelse af at være blevet set og forstået. Ligesom jeg gjorde efter mit møde på inspektørens kontor for 30 år siden.

Få hjælp af Autismeforeningens socialrådgiver

Skriv en mail til
**Socialraadgiver@
autismeforening.dk**

Oplys gerne, hvad din
henvendelse omhandler
– hvis du ønsker at blive
ringet op, kan du bare gøre
det helt kort.

Oplys dit medlemsnummer.

Oplys dit telefonnummer, hvis
du ønsker en telefonsamtale.

*Det er desværre ikke muligt at tage
samtalen med socialrådgiveren ved
personligt fremmøde, ligesom det
heller ikke er muligt at få kontakt til
socialrådgiveren via sms, lægge en
telefonsvarerbesked eller ringe uden
for den bookede tid.*

Transport til Ungdomsuddannelse

Af socialrådgiver, Charlotte Nielsen

I Autismeforeningens rådgivning får jeg ofte henvendelser fra medlemmer, som fortæller, at de har svært ved at få hjælp af kommunen til transporten til ungdomsuddannelsen, og at det har den konsekvens, at den unge ikke vil kunne begynde eller gennemføre sin ungdomsuddannelse.

Problematikken rammer de unge, der godt kan tage en ordinær ungdomsuddannelse (herunder ASF-klasserne), men hvor offentlig transport er for udfordrende eller dyr for energibudgettet.

I lovgivningen er der taget højde for, at transport kan være en udfordring, når den unge går på en særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU). Men unge på ordinære uddannelser falder altså mellem to stole.

Overordnet set har man ikke krav på transport til uddannelse, og autismediagnosen i sig selv kan ikke lovgivningsmæssigt begrunde et eventuelt behov. Kommunen har imidlertid pligt til at understøtte, at den unge kan tage en uddannelse.

Vi oplever at dette område er en gråzone, og jeg vil derfor gerne give et indblik i, hvilke muligheder der findes i lovgivningen for at yde transporten.

Får man afslag på hjælpen, har man ret til at få dette på skrift. Man har også ret til klagevejledning, hvis afgørelsen kan påklages til Ankestyrelsen (det er ikke alle bestemmelser, der har klageadgang).

Muligheder for at yde transport eller hjælp til transportudgifter:

Jeg ser følgende muligheder i lovgivningen, som jeg vil gennemgå nedenfor:

- Serviceloven § 117 om individuel befordring
- Barnets lov § 86 om merudgifter (under 18 år)
- Serviceloven § 100 om merudgifter (over 18 år)
- Bekendtgørelse om befordringsrabat til ungdomsuddannelse § 10

Om individuel befordring efter serviceloven § 117

I kapitel 16 punkt 127 i vejledningen til Serviceloven står der blandt andet om individuel befordring, at 'Kommunalbestyrelsen har mulighed for at yde befordringstilskud til borgere, der på grund af en varigt nedsat funktionsevne har behov for befordring med individuelle transportmidler. Kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at tilrettelægge en tilskudsordning efter denne bestemmelse.'

Det fremgår også, at der eventuelt vil kunne ydes tilskud efter servicelovens §117 som supplement til trafikskabskabernes individuelle kørselsordninger.'

Man skal være opmærksom på, at § 117 er det, der kaldes en kan-paragraf i modsætning til en skal-paragraf. Kommunen kan altså selv vælge, om den vil bruge denne bestemmelse til at løse sin opgave på det sociale område.

Hvis kommunen ikke anvender denne ordning, bør kommunen vurdere, om det kan bevilges efter merudgiftsbestemmelserne jf. barnets lov § 86 / Serviceloven § 100.

Merudgiftsbestemmelserne er subsi-

diære, hvilket betyder, at kommunen kun kan anvende merudgiftsbestemmelserne, hvis det, der søges om, ikke kan bevilges (eller er reguleret) efter anden lovgivning. Dvs. at kommunen først skal afdække, om det er muligt at yde dækning efter andre bestemmelser - herunder fx Serviceloven § 117.

Om merudgifter efter barnets lov § 86

Under punkt 112 og 114 i Vejledning nr. 6 til barnets lov fremgår det blandt andet, at det er muligt at yde hjælp til dækning af merudgifter til befordring, og at der ikke er bestemte grænser for, hvor meget støtte der kan ydes til befordring. Beslutningen om det beror på en konkret vurdering af fx afstanden fra barnets hjem til uddannelsesstedet.

Det, der kan være en udfordring med merudgiftsbestemmelserne, er, hvis man ikke kan omfatte den unge af målgruppen.

Målgruppen for merudgifter efter barnets lov (altså under 18 år) er formuleret således 'barn eller en ung under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse'. Kommunen skal altså foretage en konkret og individuel vurdering af, om den unge er i målgruppen.

Vi ser, at de unge, der går på en almen ungdomsuddannelse, til tider ikke kan omfattes af målgruppen, ofte med henvisning til, at funktionsnedsættelsen ikke vurderes at være væsentligt indgribende i hverdagen. Hvilket i socialfaglig forstand kan være korrekt, fordi den socialfaglige vurdering lægger sig op ad, om den unge kan have et (nogenlunde) almindeligt ungdomsliv.

Vær opmærksom på, at Ankestyrelsen har lavet principafgørelse 25-19, hvori de præciserer, at der ikke kan ydes merudgifter (og tabt arbejdsfortjeneste) i forbindelse med transport til skole. Dette gælder imidlertid elever i grundskolen, som er omfattet af folkeskoleloven, og ikke elever på ungdomsuddannelse.

Om merudgifter efter serviceloven § 100

I Vejledning om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse under punkt 34 står der blandt andet om befordring, at der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter til befordring som f.eks. til og fra uddannelse.

Det fremgår desuden, at 'beregning af merudgifterne til befordring skal som ved beregning af merudgifter i øvrigt ske på baggrund af et overslag over borgernes sandsynliggjorte merudgifter eller på baggrund af dokumenterede merudgifter, herunder en vurdering af, hvilke udgifter andre borgere på samme alder og i samme livssituation ville have haft.'

Som det også følger på børneområdet, er det afgørende, at man kan omfatte den unge af målgruppen for hjælpen.

I Serviceloven lyder det, at målgruppen for hjælp til merudgifter er personer med en 'varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne'.

Det følger endvidere af Bekendtgørelse om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse Bek. 931 af 19/6 2020 § 1, stk. 2, at 'Med varigt nedsat funktionsevne forstås en langvarig lidelse, hvis konsekvenser for den enkelte er af indgribende karakter i den daglige tilværelse, og som medfører, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger.'

Det er ikke konkret afgrænset, hvad 'ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger' omfatter, men det vil ofte være støtte som fx hjælpemidler, praktisk hjælp, støttekontaktperson, ledsagerordning eller lignende. Det er ikke en betingelse, at der faktisk er indsatser, men at den unge fx vil kunne være berettiget dertil.

Medmindre det er åbenlyst, at støttebehovet ikke er omfattende, vil man skulle lave det, der kaldes en VUM, som står for Voksenudredningsmetode. VUM er et socialfagligt værktøj, der anvendes til at afdække den enkeltes støttebehovet. Kan støttebehovet betegnes som ubetydeligt, kan der gives afslag, uden at man har lavet en VUM.

Som på børneområdet ser vi, at de unge, der går på en almen ungdomsuddannelse, ikke altid kan omfattes af målgruppen for merudgifter, fordi funktionsnedsættelsen ikke vurderes at være væsentligt indgribende i hverdagen.

Om bekendtgørelse om befordringsrabat § 10

Nogle kommuner vælger at løse problemet med transport til ungdomsuddannelse ved at benytte bestemmelsen om midlertidig transport af syge eller invaliderede elever på ungdomsuddannelserne.

Bestemmelsen findes i Bekendtgørelse af lov om befordringsrabat til uddannelsessøgende i ungdomsuddannelser m.v.:

Her fremgår det blandt andet, at 'det påhviler den enkelte kommunalbestyrelse i bopælskommunen at tilrettelægge vederlagsfri befordring til uddannelsessøgende og deltagere efter § 2, stk. 1, der midlertidigt ikke er i stand til ved egen hjælp at tilbagelægge vejen mellem bopælen og uddannelsesstedet på grund af sygdom eller invaliditet.'

Der er tale om en midlertidig ordning, og kommunen er derfor ikke forpligtet til at yde det i mere end 3 måneder. Jeg kender dog til eksempler på, at kommunen har valgt at forlænge ordningen flere gange med henvisning til det individuelle hensyn, der også omtales i stk. 3.

Som det kan ses af ovenstående, findes der altså en række muligheder i lovgivningen for at yde hjælp til transport, som man kan henvise til. Så er det op til kommunen at afdække, om der kan stilles noget op med henblik på at støtte den unge i at tage en ungdomsuddannelse. Der er ganske enkelt ikke en klar praksis for, hvordan man ude i kommunerne anskuer og løser denne udfordring, og derfor kan det være gavnligt selv at kende til de forskellige muligheder i lovgivningen, når det kommer til at få hjælp til transporten til ungdomsuddannelsen.

Vejen videre fra grundskolen til ungdomsuddannelsen er ekstra svær for unge med autisme

Af Julie Stougaard Jørgensen

UU-vejleder Lars Thomsen deler ud af sine erfaringer med autismeområdet, som han har beskæftiget sig med det meste af sit arbejdsliv. Han har også hjulpet unge med autisme med at finde den rette vej for dem.

Det er et stort skift, der sker, når man kommer fra grundskolen og begynder på en ungdomsuddannelse. Har man en autistisk tænkende hjerne, opleves skiftet dog ofte en hel del voldsommere, og her spiller ungdomsuddannelsesvejlederen (UU-vejlederen) en væsentlig rolle i forhold til at bygge bro mellem grundskole og ungdomsuddannelsen.

Lars Thomsen har gennem sit mangeårige arbejde på autismeområdet, blandt andet som UU-vejleder og pædagogisk konsulent, et grundigt indblik i, hvad det er, der særligt udfordrer unge med autisme, når de skal finde deres vej ind på ungdomsuddannelserne.

I sit arbejde på den Fri Fagskole i Vordingborg, som er en erhvervsrettet kostskole, mødes han med hver elev og dennes kontaktlærer fem gange i løbet af skoleåret og taler med eleven om, hvad der opleves svært og støtter eleven dér, hvor han ser, at der er behov. Det gør han ved at sætte fokus på de ting, der lykkes for den unge og opmuntre til at gøre mere af det, samtidig med at han diskret støtter med de opgaver, der udfordrer hverdagen.

Han ser, at det særligt er troen på, at de kan begå sig socialt, der kniber hos de unge med autisme. Især hos de unge, der har levet i periferien af en almen klasse, som måske er blevet diagnosticeret sent og derfor ofte er blevet konfronteret med sociale udfordringer, de ikke har kunnet honorere. Mens de

unge, der kommer fra specialskoler, har en større social tro på sig selv.

Men langt de fleste, han taler med, har oplevet sociale nederlag, som har sat sine spor. For med en gennemgribende udviklingsforstyrrelse som autisme er det utrolig svært at aflæse andre og dermed afkode det sociale, og det kan gå kraftigt ud over selvværdet.

”For dem med en neurotypisk hjerne er den egenskab noget, de har fået i barsels gave. For en person med autisme er det at afkode det sociale noget, man lærer trin for trin, men mange spærrer øjnene op, hvis en person ikke reagerer som forventet,” siger Lars Thomsen.

”Det kan for eksempel være, at den unge med autisme ikke hilser, når de andre siger godmorgen. Måske er vedkommende bare træt og tænker på noget andet, og så opdager den unge ikke, at der bliver sagt godmorgen. Men det gør, at de andre ikke hilser næste gang, fordi de tror, at vedkommende ikke har lyst til at blive hilst på. Det kan give den unge med autisme indtryk af, at de andre ikke vil ham eller hende.”

Følelsen af altid at stikke ud

I de situationer taler Lars Thomsen med den unge om, at de andres reaktion ikke bundes i ondskabsfuldhed. At det handler om, at når nogle opfører sig anderledes end forventet i en social kontekst, bliver mange overraskede over den reaktion, og så søger de helt naturligt væk.

Men når man flere gange bliver mødt af en overrasket reaktion fra andre, kan det være meget ubehageligt, for det er ikke rart altid at være den, der skiller sig ud fra flertallet, forklarer han.

”Det kan blive til småtraumer, der hober sig op, særligt hos piger. Det kan være rigtig ubehageligt at føle, at man stikker ud, fordi man gør noget andet end dét, der forventes. Særligt når man netop gør sig umage for ikke at stikke ud,” siger han og konstaterer, at der også er mange af de unge med autisme, han møder, der kommer fra almen skolen, hvor de har været udsat for mobning.

Det betyder, at der skal fokuseres på

at bygge selvtilliden op igen hos den unge.

”Når jeg sidder over for den unge, som har været udsat for mobning, gør jeg meget ud af at anerkende, hvad det er, den unge har været udsat for. Sige ’jeg har ikke selv prøvet det, men jeg har en fornemmelse af, hvad det er, du har været igennem. At blive holdt udenfor er en form for tortur.’ Når jeg møder den unge anerkendende og viser, at jeg mener, hvad jeg siger, så optjener jeg en pædagogisk kapital, der gør, at jeg kan begynde at tale med den unge om mere af dét, der er svært,” forklarer Lars Thomsen.

Behov for mere viden om autisme

Det kan være svært for flere af de unge med autisme at åbne op og have tillid til, at den person, de sidder over for, har en oprigtig interesse i at hjælpe, fordi de desværre ofte har oplevet det modsatte.

Lars Thomsen påpeger, at der grundlæggende er tale om to meget forskellige tilgange til livet, om man har fået evnen til at afkode det sociale foræret i barsels gave, eller om man skal lære det ét skridt ad gangen. Derfor er det utrolig vigtigt, at dem, der arbejder med unge med autisme, har den rette autismefaglige viden, forklarer han.

”Det er voldsomt komplekst, når man skal tænke sig til det sociale. Det kræver af os, der samarbejder med unge med autisme, at vi er imødekommende. Det er ikke nok med integration – vi skal skabe inklusion. Det betyder, at man udtrykker over for den unge, at ’du kan forvente af os, at vi gør os umage’. Det er os fagpersoner, der har indsigten og ved, hvor vanvittigt svært det kan være for den unge at komme i skole. Så må vi være med til at skabe den verden, den unge har behov for,” siger Lars Thomsen.

Lars Thomsen har gennem årene været med til at udvikle miljøer, som har de rette rammer for unge med autisme. Han har blandt andet været med til at

lave HF IN (inklusion, red.), hvor de unge har tre år til at tage en HF. Tid som er afgørende for unge med autisme. Han ser, at der generelt er mangel på den slags miljøer, som giver unge med autisme de bedste forudsætninger for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse.

”Skiftet fra grundskolen er blandt andet stort, fordi vi slet ikke har nok miljøer klar. Der er alt for lidt viden om autisme ude på ungdomsuddannelserne, og det gør det meget vanskeligt for unge med autisme at forlade grundskolen,” siger han.

Tager udgangspunkt i den enkeltes behov En anden udfordring, Lars Thomsen ofte hjælper de unge med, er at øve sig på at planlægge skolearbejdet. For selvom man måske er fyldt 18 år, er det langt fra en selvfølge, at man har forståelse for, hvordan man tilrettelægger skolearbejdet mest hensigtsmæssigt.

”For nogle kan det være svært at planlægge, hvornår de skal gå i gang, hvis de for eksempel skal aflevere en dansk stil om ti dage. Så taler vi om, hvor og hvornår man kan begynde at hente oplysninger til stilen, og hvordan den unge får den bedste hjælp. Andre har behov for hjælp til planlægning i forhold til at kunne møde til tiden. Så taler jeg med den unge om, hvad det er, der gør det svært, og så arbejder vi med dét,” siger Lars Thomsen og tilføjer:

”Det er helt afgørende for det enkelte unge menneske, at man sætter sig ind i, hvordan den persons situation er og tager udgangspunkt i dét, den enkelte har behov for. Og det kan være meget forskelligt fra person til person.”

Snakken om fremtiden

For Lars Thomsen er det som UU-vejleder svært at komme udenom at skulle tale med de unge om fremtiden. På det første møde med de unge spørger han derfor ind til, om de ved, hvad de vil, når de er færdige på Vordingborg Fri Fagskole.

Et spørgsmål, der som regel fremkalder nogle rynkede bryn hos den unge, da det for mange unge med autisme er svært at forestille sig ting ud i fremtiden.

”Jeg har før fået at vide af en elev, at hun ikke vidste, hvad hun skulle om fem minutter, og så er det jo lidt svært at tale om, hvad man skal om et år,” siger Lars Thomsen og tilføjer:

”Hvis jeg så spørger, hvordan eleven har fundet frem til Vordingborg Fri Fagskole, så svarer langt de fleste ’det var min mor, der gjorde det.’ Så spørger jeg eleven, om han eller hun udliciterer næste år til sin mor, eller om eleven kunne tænke sig at få mere kontrol over sit eget liv,” siger Lars Thomsen og uddyber:

”De fleste har et kæmpe ønske om bare at kunne klare sig med hjælp fra sig selv. Og så taler jeg med dem om, hvordan de kan nå dertil med diskret støtte.”

Praktik kan være en vej videre

Lars Thomsen ser, at det at komme ud i praktik kan være vejen til at give den unge en stor tro på egne evner. Derfor er det et emne, han ofte bringer på bagen og spørger ind til, om det er noget, den unge har erfaring med. Det er det som regel ikke, og det er heller ikke altid, at lysten til det er særlig stor. Så forsøger han at få en fornemmelse af, hvad det er, der afholder den unge fra at prøve det af.

”Så spørger jeg for eksempel ’hvad ville afholde dig fra at være medarbejder nede i din Netto? Hvordan ville det føles i maven? Ville det være behageligt eller ubehageligt at sætte varer på plads eller sidde ved kassen? Måske vil det egentlig være ok at komme i praktik i Netto, hvis man bare ikke skal sidde ved kassen,” siger Lars Thomsen og tilføjer:

”En praktik, er selvfølgelig ikke ’bare’ en praktik. Den skal være velforberedt, og den skal være inkluderende. Her

er det er os fagfolk i samarbejde med praktikpladsen, der har til opgave at skabe vilkår for den unge, der gør, at chancen for en velgennemført praktik bliver så stor som mulig. Målet for praktikken er jo ikke, at den unge opgiver efter en dag eller to, men at den unge begynder at tro på sine egne evner og muligheder og får lyst til mere.”

Tag initiativ

En vigtig faktor, som Lars Thomsen også løbende taler med forældrene om, er vigtigheden af, at forældrene selv tager initiativ til at starte en samtale om

dét, der venter ude i fremtiden. For eksempel en ungdomsuddannelse.

”Man kan ikke forvente, at en ung med autisme selv kommer og spørger, hvordan det egentlig vil være at gå på HF den første dag. Ikke fordi den unge ikke er interesseret i at vide det, men den tanke kan bare ofte komme ret sent. Så der er forældrene nødt til at starte den samtale,” siger Lars Thomsen.

Han forklarer, at det handler om forberedelse, forberedelse og forberedelse.

For utrolig lidt kommer af sig selv, når et ungt menneske har autisme.

”Vi, der er født med en neurotypisk hjerne, kan slet ikke lade være med at forberede os. Her er det så sørens svært, når man har en hjerne, der grundlæggende arbejder på andre præmisser, og der er vi andre nødt til diskret – og nogle gange rimelig direkte – at tage initiativ til at tale om de store skift, der hele tiden er på vej, især når man er ung.”

Ordblindhed

Du kan få SPS (Specialpædagogisk Støtte), hvis du er ordblind. Du skal aflevere dokumentation for din ordblindhed til dit uddannelsessted. Hvis du ikke har dokumentation for din ordblindhed, kan den SPS-ansvarlige på dit uddannelsessted vejlede dig til, hvad du skal gøre.

Dokumentation for ordblindhed består typisk af Ordblindetesten eller lignende test.

Hvis du ikke er testet for ordblindhed, men tror, du kan være ordblind, skal du kontakte den SPS-ansvarlige på dit uddannelsessted. Den SPS-ansvarlige kan hjælpe med at vurdere, om du skal testes for ordblindhed og ansøge om en ordblindetest.

Hvis du er blevet testet for ordblindhed på en tidligere uddannelse, er der stor sandsynlighed for, at du er blevet testet med Ordblindetesten. Ordblindetesten er den test, de fleste uddannelsessteder i Danmark bruger. Du kan finde din Ordblindetest på ordblindetest.dk, hvis du ikke allerede har en kopi af testen.

De almindelige støtteformer til studerende på videregående uddannelser er: IntoWords, instruktionstimer, studiematerialer fra Nota og studiestøttetimer. Du kan søge om disse støtteformer uden yderligere afklaring, hvis resultatet af din Ordblindetest er i den røde kategori.

“Man skal ikke være bange for at tage imod hjælp, for det kan virkelig gøre ens niveau bedre”

Af Julie Stougaard Jørgensen

Sam Martin er 17 år og går på Høje Taastrup Gymnasiums STX-uddannelse for unge med autisme. Han er ordblind, men har fået god hjælp fra flere forskellige hjælpemidler, der gør skolearbejdet betydeligt lettere for ham.

Der findes ikke præcise tal for, hvor mange mennesker med autisme, der også er ordblind, men forskning peger på, at der er en højere forekomst af ordblindhed blandt autistiske mennesker sammenlignet med befolkningen generelt.

Sam Martin, som er diagnosticeret med autisme og ADHD, har siden han gik i 0. klasse oplevet, at han var længere om skoleopgaverne end sine klassekammerater. Han kæmpede med de forskellige fag og endte med at gå 0. klasse om. Det var dog først i 9. klasse, at han fik lavet en ordblindetest og blev klar over, at han er ordblind.

Ordblindetesten, som de fleste skoler benytter, kategoriserer resultatet i henholdsvis grøn, gul og rød. Ligger resultatet i den røde kategori, er man ifølge testen ordblind. Resultatet af Sams test lå mellem den gule og røde kategori, og han fik efterfølgende tildelt SPS-støtte (SocialPædagogisk Støtte).

”I timerne kan jeg have svært ved at læse teksterne, fordi der er et tidspres, som stresser mig. Og jeg skal bruge længere tid på at læse fx en artikel, hvis jeg skal opnå den samme forståelse af den som mine klassekammerater. Og så har jeg problemer med stavning,” forklarer Sam, der bl.a. på grund af ordblindheden havde nogle bekymringer ved at søge ind på gymnasiet.

”Men der var det en hjælp at kunne komme i en ASF-klasse, hvor der er forståelse for, at nogle ting kan være svære. Jeg kan dog godt mærke, at de andre i min klasse har mere det samme faglige niveau, og at mit niveau ikke altid er ensartet med mine klassekammerater,” siger Sam, som går i 1.g.

Læsevejleder er stor hjælp

Han er blevet godkendt til at få støtte af en læsevejleder – en støtte, som han er utrolig glad for.

”Læsevejlederen forklarer mig nogle af de ting, der er nedskrevet, så jeg bedre kan forstå dem, og hjælper også, hvis jeg laver stavfejl. Det sker også nogle gange, at jeg læser et ord forkert og misforstår, hvad opgaven går ud på, og der er læsevejlederen en god hjælp,” siger Sam og fortæller, at læsevejlederen også var en stor hjælp for ham, da han skulle lave sin første store opgave, danmarkshistorie-opgaven.

”Det har været en stor hjælp at have en, der sad ved siden af mig og var klar til at hjælpe, hvis jeg gik i stå. Det kan føles ret overvældende, at der er så meget, der skal skrives. Det har virkelig hjulpet mig, jeg tror ikke, jeg kunne være kommet igennem opgaven uden hjælp fra læsevejlederen,” siger Sam.

Sam har også fået bevilliget hjælpemidlet Into Words, som bl.a. kan læse teksten op, og har et staveprogram, som sikrer relevante ordforslag under skrivningen. Herudover er han blevet godkendt til Nota, som er et digitalt bibliotek og videnscenter, som indeholder en masse lydbøger.

”Jeg har ikke brugt Nota endnu, men jeg forestiller mig, at jeg vil begynde at bruge det, når jeg begynder i 2. g, fordi jeg risikerer ikke at læse hurtigt nok, hvis jeg selv skal læse bøgerne. Der er mange bøger i Nota, og mangler der nogle, kan man anmode om at få dem indlæst derinde, så man kan lytte til dem,” fortæller Sam.

Vigtigt at opsøge hjælpen

For Sam har det været vigtigt at stå ved den hjælp, han havde behov for og presse på for at få den nødvendige støtte.

”Det handler om at opsøge de hjælpemidler, der er. Om det så er at få hjælp af en læsevejleder eller en klassekammerat til at stave et ord eller få en tekst forklaret. Man skal ikke være bange for at tage imod hjælp, for det kan virkelig gøre ens niveau bedre,” siger Sam, som oplever, at han fagligt er blevet bedre, og bedre kan fokusere på det faglige indhold efter han har fået hjælpemidlerne.

Han tilføjer, at man dog samtidig også er nødt til at erkende, at man måske aldrig vil opnå det samme niveau som andre, der ikke er ordblind.

”Når man er ordblind, eller næsten ordblind, kan man føle, at man ikke er lige så god som de andre, og det kan nogle gange være svært at acceptere. Jeg vil ikke kunne opnå samme forståelse for opgaverne på samme tid som mine klassekammerater eller opnå samme læsehastighed som dem, og det er bare sådan det er. Det har jeg lært at acceptere,” slutter Sam.

KREDS NORDJYLLAND
AUTISMENORD.DK

KREDS LIMFJORD
KREDSLIMFJORD.DK

KREDS MIDTVEST
KREDSMIDTVEST.DK

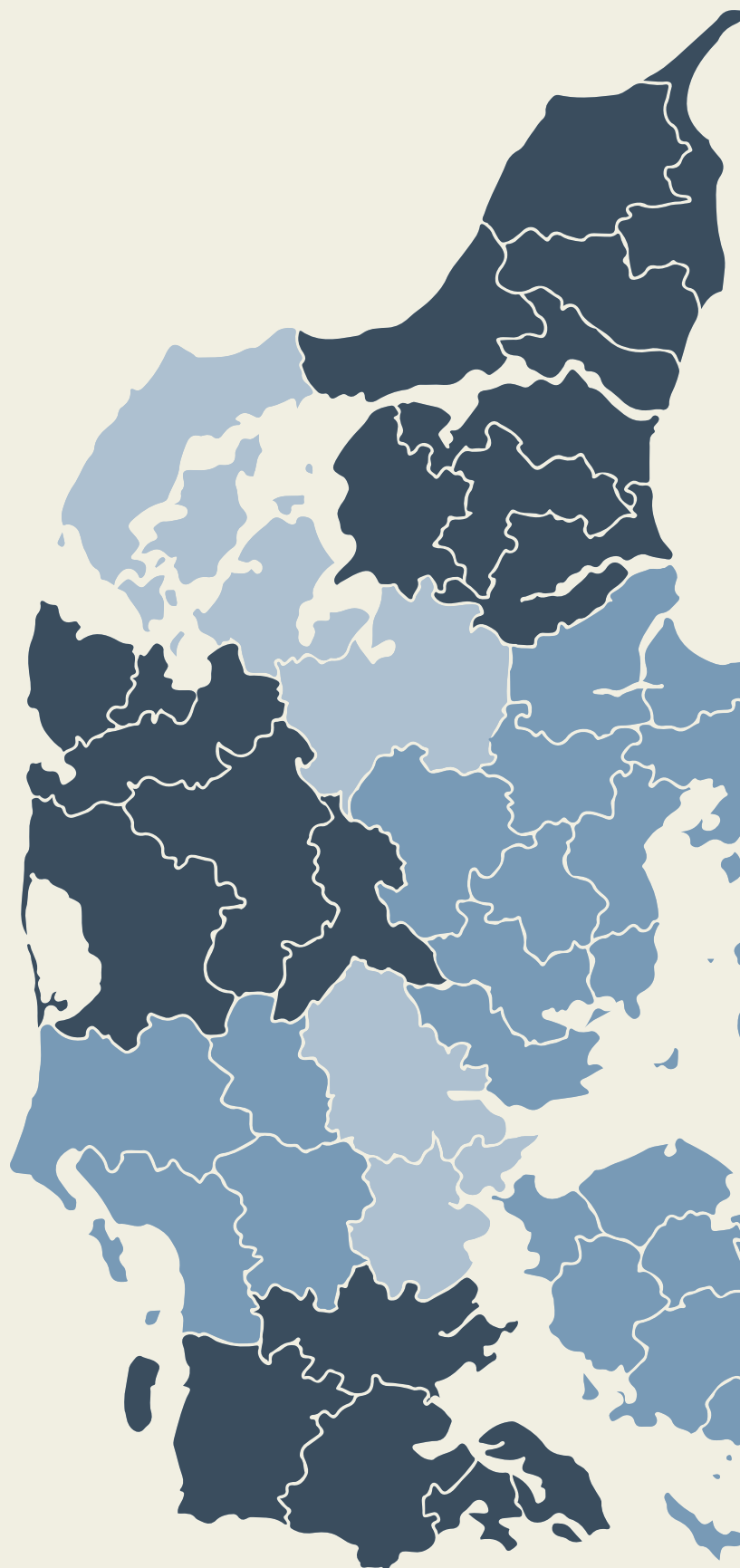
KREDS ØSTJYLLAND
AUTISMEØJ.DK

KREDS SYDVESTJYLLAND
AUTISMEFORENINGEN.DK/SYDVESTJYLLAND/

KREDS TREKANTEN
AUTISMEFORENINGEN.DK/TREKANTEN/

KREDS SØNDERJYLLAND
AUTISMEFORENINGEN.DK/SØNDERJYLLAND/

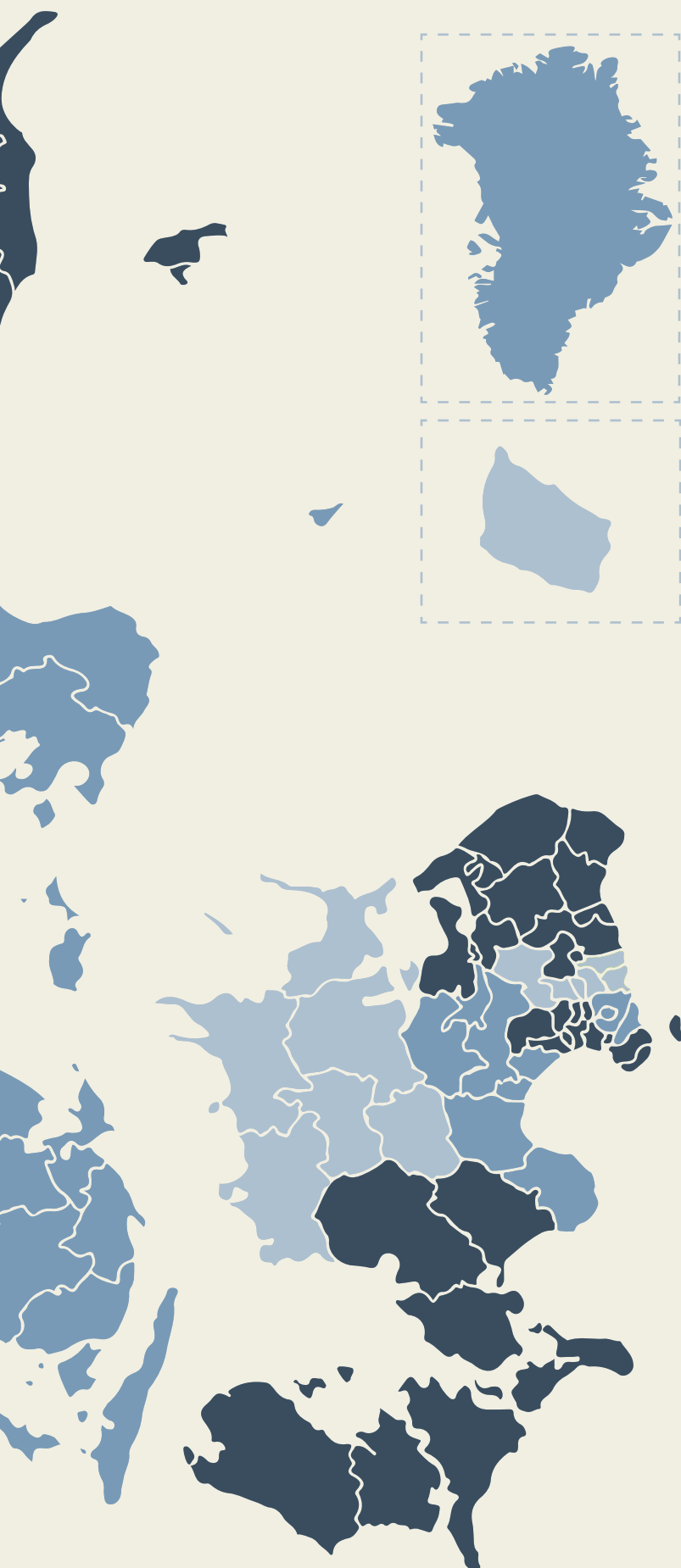
KREDS FYN
AUTISMEFYN.DK

Kredsene afholder hele året oplæg og aktiviteter for medlemmer. Du kan altid følge med i, hvad der foregår i din kreds på deres hjemmeside eller facebookside.

Du kan finde din kreds på www.autismeforeningen.dk/#FindDinKreds/

KREDS GRØNLAND
AUTISME.GL

KREDS BORNHOLM
AUTISMEFORENINGEN.DK/BORNHOLM/

KREDS NORDSJÆLLAND
AUTISMENSJ.DK

KREDS STORKØBENHAVN NORD
AUTISMEFORENINGEN.DK/STORKOEENHAVNNORD/

KREDS VESTEGNEN
AUTISMEFORENINGEN.DK/VESTEGNEN/

KREDS KØBENHAVN / FREDERIKSBERG
AUTISMEFORENINGKBHFRB.WORDPRESS.COM

KREDS VESTSJÆLLAND
AUTISMEVESTSJAELLAND.DK

KREDS MIDTSJÆLLAND
FACEBOOK.COM/KREDSMIDTSJ/

KREDS STORSTRØM
AUTISMEFORENINGEN.DK/STORSTROEM/

Annonce

Støt vores arbejde i **Autismeforeningen**

Autismeforeningen arbejder for at forbedre forholdene for børn, unge og voksne med autisme – og støtte deres familier.

Vi har brug for dig til at hjælpe os med at forbedre forholdene, og vi er meget taknemmelige for alle former for støtte – både moralsk og økonomisk.

Hvis du vil støtte vores arbejde, er der flere måder, du kan gøre det på:

Gratis testamente

Donér en arv, og vær med til at støtte og gøre en forskel for autister og deres familier. Vi har indgået et samarbejde med Legaldesk, der gratis hjælper dig med at donere arv til os.

Når du donerer til en humanitær organisation, skal der ikke betales arveafgift, og hele arven går dermed ubeskåret til det gode formål.

Giv en donation

Med en donation kan du bidrage til vores kamp for autismsagen. Du kan nemt donere til Autismeforeningen ved at:

- Sende en donation til vores konto eller via mobilepay
- Tilmelde dig OK Benzinkort og støtte foreningen, hver gang du tanker
- Blive fast bidragsyder

